

Butlletí de «Germanor»

CENTRE CATALA

ANY XXXIX — N.º 557 — NOVEMBRE 1950

CASILLA 2278

SANTIAGO DE XILE

Pintura, escultura, música, poesia i danses

L'exposició de pintura i escultura, i les sessions de música, poesia, cançons i danses, organitzades per la Comissió d'Arts i Lletres, van ser, tal com s'anunciaven al Programa, projectades a manera d'assaig, per tal de donar a conèixer, no solament als catalans residents, sinó al públic de Xile, diversos aspectes de la nostra cultura, i, en especial, l'obra que realitzen en aquesta República alguns destacats compatriotes.

En certa manera els propòsits inicials foren depassats pels propis organitzadors, en adonar-se que tenien ocasió de presentar algunes obres d'autors d'excepcional importància que els il·lens rarament han tingut ocasió de contemplar directament i que molts catalans tampoc no coneixien. I, en efecte l'exposició fou visitadíssima, tot i les dificultats d'organitzar-ne una adequada propaganda. Tant és així que, dies després d'haver estat clausurada, es presentaven al Centre visitants tocatardans que es lamentaven de no haver-se'n assabentat a temps.

Altrament els actes celebrats han produït un fenomen que gairebé no ens atrevíem a somniar. I és que, contra el que podien fer esperar els precedents dels actes culturals realitzats en aquests últims anys al Centre, van tenir la virtut d'interessar vivament la nostra col·lectivitat.

L'Exposició

Certament l'exposició era ben poc homogènia, i, com ha dit algú, presentava els més curiosos veïnats. Més que curiosos, perillosos. Algunes obres feien una ombra massa densa a les altres perquè hom en pogués apreuar el mèrit del conjunt. Car un conjunt com el presentat, quan es pot admirar a Xile?...

Naturalment l'obra que cridava més l'atenció era "Momento Instantáneo", de Salvador Dalí. La fama escandalosa d'aquest pintor feia que hom s'hi acostés amb curiositat i amb esperit faceciós. I hom davant de la tela, quedava amb el cor encongit. Hom s'adonava de tot el superflu, mentider, forçat i incongruent que hi ha en el profús i en general desagradable anecdotari de l'autor, sense el qual segurament no el coneixeríem tant, però l'admiraríem més. Hom s'adonava que Dalí és un dels artistes més torturats, més tràgics de la nostra època. Hom s'adonava que no és tan nou com sembla, sinó que hi ha molt de museu en la seva obra; que l'afeixuga tota una tenebrosa

herència medieval; que s'inspira encara en tota la literatura baudelariana i post baudelariana; i que resta fidel als temes romàntics de la mort, de la sexualitat i de la folia, i que ha nascut, especialment, sota la influència morbosa del freudisme. Es a dir que si té molt realment de l'esperit de la nostra època, n'és, especialment, un representant de la seva decadència, i que la invenció, l'originalitat d'aquest pintor estriba més en l'accessori, que no pas en la idea i en la tècnica. I hom no ho contrastava pas amb desdeny, sinó més aviat amb admiració pels seus dots de pintor realista, de miniaturista gairebé, i amb inquietud per l'esperit no pas funàmbul sinó diabòlic que l'anima: per tant, en el fons catòlic, és a dir a la manera de Baudelaire, un damnat voluntari.

Al seu costat la insòlita tela de Joan Miró —un altre català que tot i no recórrer a l'anècdota personal atreu poderosament l'atenció del món ens semblava una veritable aurora. Ací la farsa, si n'hi ha, es revesteix d'innocència. Alguns espectadors ingenus es deien que era pintura d'infant. I, en efecte, alguna cosa d'innocent, d'infantil sembla haver-hi en la bella simplicitat dels seus tons i en la deseixida elegància de les seves línies. Només que seria impossible que un infant sabés calcular uns contrastos tan singulars en el color, unes proporcions tan harmòniques en la disposició general, i infondre tant de moviment al conjunt. Les pintures o dibuixos d'infant són sempre precisament estàtics. Hom n'admirés o no l'inefable gràcia d'aquest quadret, que a primera vista no sembla posseir cap transcendència, preguntava o es preguntava que volia dir. Sobre això només podem respondre que els actuals exegetes de Miró depassen l'opinió de Francesc Trabal quan, en temps molt reculats, afirmava desinvoltagment que era el Bach de la pintura, i que hi veuen tan clar que el fan més complicat de desxifrar que un inscripció etrusca. El resultat, però, d'aquesta mena d'exegesis literàries és que ningú, ni els mateixos pintors, puguin conèixer ja el valor d'una pintura.

De tot el conjunt, l'obra que s'emportava més unànimement els sufragis era el "Jardín del Papa Innocencio", de Marian Fortuny. El propi crític de la revista "Pro Arte", dedicada sobretot a defensar les més renovadores tendències estètiques, s'inclinava davant de l'humaníssima vibració d'aquesta obra i de l'alenada poètica que exhala. Però parlar de Fortuny que ha estat, tant o més que cap altre